

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
tiskopis, peti-vista
maloglasni po 150
in 20. večji oglasi
nad 45 mm višine
po 250 Din, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem q
narocilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nehrankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Dan varčevanja

Današnji dan je v smislu sklepa mednarodnega kongresa za varčevanje posvečen propagandi varčevanja. Ta dan naj znova opozarja vse narode na pomen in smisel varčevanja. Bolj ko kdaj poprej, je postalo varčevanje po svetovni vojni gospodarska potreba. Svetovna vojna z vsemi svojimi gospodarskimi posledicami je uničila pri večini vojskujočih se držav velike dele narodnega premoženja. Odtod je prišlo v evropske države uboštvo na kapitalu, ki ga še do danes niso mogle preboleti. Posledica tega pomanjkanja kapitala je bila, da so imele evropske države toliko težko, predno so mogle narodna gospodarstva vpostaviti v predvojno stanje ali pa se temu vsaj približati. Brez ameriškega kapitala, ki je v velikem obsegu oplojal in še oploja gospodarstvo v Evropi, pa se bi pri vpostavljanju gospodarstva doseglo še manj kakor se je. Gospodarske moči evropskih držav so prešibke, da bi mogle zadostovati. Zela pa čim večji neodvisnosti od tujega kapitala pa je privedla do prepričanja, da je le potom zbiranja lastnega kapitala mogoče zmanjšati vpliv tujega. Tu se morajo posamezniki postaviti v službo skupnosti, s tem da prihranjen kapital v kakršnikoli obliki dajo gospodarstvu na razpolago. Dan varčevanja naj jih redno opominja k tej dolžnosti.

Bolj ko v državah z razvitim gospodarstvom, je nujna potreba po zbiranju kapitala v naši državi. Brez potrebnih prometnih sredstev, s slabim razvito domačo trgovsko organizacijo, z industrijo v prvih početkih, s kmetijstvom, ki je še daleč od potrebne tehnične popolnosti, se naša država nahaja pred celo vrsto nalog, ki jih je treba v interesu gospodarstva izvesti. Izvršitev teh nalog pa ni mogoča brez zadostnega kapitala. Zato smo navezani na tuj kapital. Za vsako novo železnico, za vsako regulacijo rek, za melioracije naše zemlje, potrebujemo tuj kapital. Industrija v naši državi se skoraj brez izjeme financira s tujim kapitalom. S svojimi lastnimi močmi nismo mogli dosedaj postaviti nobenega večjega podjetja. Tako se sami zavedamo naše odvisnosti od tujega kapitala, da smatramo tuje posojilo naravnost za pogoj naše gospodarske povzdige in našega napredka.

Zavedati pa bi se morali ravno zato tudi potrebe, da se sami gospodarsko čim bolj osvobodimo s pomočjo lastnega kapitala. Naš privarčevani kapital, ki se kaže v hranilnih vlogah pri denarnih zavodih, je naravnost nezaten v primeri z drugimi državami. Vsaka večja svetovna banka razpolaga s takim kapitalom, kakor znašajo v naši državi vse hranilne vloge skupaj. Naše relativno uboštvo na kapitalu se vidi tudi iz tega, da tvorijo hranilne vloge komaj dvakratno vsoto našega državnega proračuna. Tudi Slovenija sama zase, ki ima približno eno petino vseh hranilnih vlog v državi, nima niti od daleč toliko kapitala, kakor ga bi potrebovala. Res je sicer, da bodo hranilne vloge v slovenskih denarnih zavodih kmalu dosegle predvojno višino. S tem pa ni pomagano, ker tudi pred vojno nismo imeli dovolj kapitala, še manj pa nam bi tisti kapital zadostoval sedaj, ko so potrebe narasle.

Varčevanje moramo zato priznati kot največjo gospodarsko nujnost. Kapital bo ustvarjal delovne prilike za našega človeka in ta kapital si moramo pridobiti mi sami. Tuj kapital izrablja naše produktivne in delovne sile brez ozira na naše narodne in kulturne koristi in potrebe. V našem interesu je, da skrbimo, da njegov vpliv ne postane prevelik. To pa bomo dosegli, če bomo mogli tuj kapital nadomestiti z domačim.

Naš kapital morajo seveda upravljati naši denarni zavodi in naša podjetja. Žal, je odvisnost od tujega kapitala pri nas toliko, da ima ta dostikrat vpliv na našo kreditno organizacijo. Najbolj žalostno pa je, da mi sami ta vpliv povečujemo s tem, da kreditnim zavodom, katerim vlada tuj kapital, izročamo naše prihranke.

Nismo narod velikih kapitalistov, zato bomo pri nas bolj kot posamezniki imeli vpliv na gospodarstvo denarni zavodi, ki zbirajo kapital iz vseh slojev naroda. To jim daje prav posebne naloge, ker upravljajo velik del narodnega kapitala. Naša zahteva je, da se ti denarni zavodi ozirajo na fiktivne gospodarske potrebe naroda: Njih naloga je tudi organizacija naših produktivnih sil, da bodo dobili ljudje čim več delovnih prilik, to je, da bo mogoča kar največja zaposlitev naših delovnih sil. Vsako izgubo na kapitalu mi mnogo težje občutimo, kakor pa narod, ki ima kapitala v izobilju. Zato morajo naši denarni za-

Znatno izboljšanje žel. prometa

Belgrad, 29. okt. AA. Zel. ministrstvo je že preje premetrilo vse potrebno za izboljšanje letošnje izvozne sezone in prevoza blaga. Predvsem je treba poudariti razširjenje raznih postaj, tako da bi se lahko promet razvijal neovirano, tako v normalnem času kakor v izvojni sezoni. Tako so bile zgrajene rampe in postavljeni novi tiri na teh postajah: v Belgradu, Zemunu, Vinkovcih, Bosanskem Brodu, Zagrebu, Banjaluki, Sarvašu. Na progi Belgrad — Vinkovci je bilo zgrajenih osem novih postaj za natovarjanje. Vrh tega so odobrili krediti za razširjenje postaj v Klostru, splitskem predmestju, Bosanskem Dolcu, Unešiću, Vihničih (na splitski in suški progi). Obenem se skuša uvrstiti stabilnost prog. Tako so predvsem izmenjali stare tračnice z novimi in pojačili mostove. Tračnice so bile izmenjane na naslednjih progah: Belgrad — Vinkovci in Belgrad — Niš, tako da bodo na teh progah postavljeni v promet 18 tonski stroji, kar bo znatno pospešilo promet. Enaka dela so v teku na progi Čoka — Dregotin na progi Subotica — Zembol-jaj, ki je naša glavna izvozna linija proti Rumuniji. Tračnice so bile nadalje

izmenjane na progi Logovo — Kragujevac, s čemer bo ta proga pridobila na kapaciteti in poglobila pomen pravkar otvorene proge Kragujevac — Kraljevo. Na 40 kilometrov dolgi progi Borovnica — Rakek so bile takisto izmenjane stare tračnice z novimi. Isto je bilo storjeno na progi Vardište — Mokranovo, zatem na progi Topčider — Belgrad (Savski most). V to kategorijo del spada posipanje prog. Izvršena so bila tudi dela za okrepitev spodnjega ustroja prog. Nadalje so bile popravljene vicinalne proge v Banatu, ki so za našo izvozno sezono posebnega pomena. Popravljene so bile nadalje vicinalne proge Lajkovac — Dedob ter Mladenovac — Lajkovac. Nadalje je bila popravljena proga med Sarajevom in Zeleniko ter zgrajeni podvozniki na dubrovniški progi ter predor na progi Sarajevo — Vardište. Vse te gradnje, ki so deloma že dovršene in ki bodo dokončane do kraja novembra, bodo pospešile naš promet, ki je že sedaj znatno izboljšan. To je razvidno tudi iz tega, da ni več pritožb od izvoznikov, ki so zadovoljni z novim stanjem našega prometa.

Organizacija kmetijskih tečajev

Belgrad, 29. okt. (Tel. »Slov.«) V ministstvu za kmetijstvo se pripravlja vse potrebno za organizacijo kmetijskih tečajev. V proračunu oddelka za agrarno politiko in v proračunu za živinoreje in kmetijstvo so določene v ta namen že lepe vsote.

Tečaji naj se vrše na vasi. V tečaje naj gredo v prvi vrsti kmetovalci, ki že praktično gospodarijo na srednjem in malem posestvu. Tečaji naj se vrše dvakrat do trikrat na teden. Predavatelji naj predavajo najmanj dvakrat na teden in to v času, ko so osnovne šole proste in na razpolago. Predavajo naj agronomi, veterinarji, pravniki, zdravniki ter drugi kmetijs-

ski strokovnjaki ko gozdarji in geodeti.

Predavanja morajo biti popularna in naj se vrše po možnosti v dialogu. Predava naj se o konkretnem aktualnem vprašanju in navadno o vprašanju, ki je važno za dotični kraj ali ga pa sprožijo udeleženci tečaja sami. Ker je potrebno, da se zimski čas izkoristi temeljito, je potrebno, da se izvede organizacija teh tečajev čimprej in se interesente čimprej prijavijo.

Da se ne bo zavlekla organizacija tečajev, bodo odredili izobraževalne centre dosedanjih strokovnjaki na velikih županstvih. Predavanja se bodo vršila po vsej državi.

Angleška kritika Mussolinijevega govora

„Kakšna hrabrost je streljati žrtev z zavezanimi rokami?“

London, 29. okt. AA. »Manchester Guardian« kritizira govor Mussolinija v nedeljo pred palačo Vanezia, zlasti one odstavke, kjer zatrjuje, kako morajo imeti fašisti tudi v bodoče hrabrost, da streljajo izdajalce v hrbet. List se vprašuje, kje je tu hrabrost, tudi v primeru, da se ugotovi Gortanova krivda.

Kakšna hrabrost je streljati žrtev z zavezanimi rokami? Fašisti nimajo tolike hrabrosti, da bi pogledali svojim žrtvam v oči. Mussolinijev govor je poln pikantnosti, kakor je bil ves sodni proces proti Slovanom poln nepravilnosti s stališča splošno ljudskega občutenja.

Morilec prof. Bazdarova oproščen

Konsternacija v Soliji

Sofija, 29. okt. AA. Včeraj ob 15.15 je sodišče v Varni izreklo oprostilno razsodbo v procesu proti morilecema prof. Bazdarova. Sodišče je oprostilo atentatorja Vasiljeva in Kaldarova zaradi pomanjkanja dokazov. (V resnici iz strahu pred makedonstvujušimi. Op. ured.) Orožje, ki so ga našli pri atentatorjih, je bilo zaplenjeno. Morilec sta morala položiti kavcijo 20.000 levov za primer, da bo državni tožitelj vložil priliz proti razsodbi. Dr-

žavni tožitelj si je po razsodbi pridržal pravico pritožbe. Vest o tej oprostilni razsodbi in pa poročilo o velikih manifestacijah, ki jih je prebivalstvo v Varni priredilo obema morilecema, sta povzročila v Soliji splošno konsternacijo. Splošno tolmačijo razsodbo tako, da puščajo oblastva pristašem Ivana Mihajlova popolno prostost. Na drugi strani pa je opaziti, da med meščanstvom raste odpor proti terorju makedonstvujuših.

Nove telefonske zveze

Belgrad, 29. okt. AA. S sklepom ministra javnih del je uveden telefonski promet med Belgradom, Novim Sadom in Subotico na eni strani, in Brnom na drugi strani, dalje med Ljubljano in Prostjejevom, med Bledom in Bad Gasteinom, Sekičem in Budimpešto. Z istim sklepom je ukinjena pogodbeni pošta v Galičniku, kjer bo otvorena občinska selska pošta.

Pred premestitvami upravnih uradnikov

Belgrad, 29. oktobra. (Tel. »Slov.«) Pričakuje se, da bodo bani prevzeli svoje posle, čim izide zakon o banovinah, kar se bo vršilo morda še tekom tega tedna. Medtem se je v notranjem ministrstvu stavljal predlog o premestitvi uradništva upravne stroke. Pokazalo se je namreč, da je premestitev v velikem obsegu potrebna. Mnogo bivših velikih županstev je izgubilo svoje ozemlje, uradništvo je pa ostalo v prejšnjem obsegu, zato je ponekod uradništva preveč, ponekod pa premalo, zlasti v srbijanskih krajih. Podobno je z razmerami pri samoupravnih oblastnih edinicah in njihovem uradništvu. Zato se predlaga, da se premesti uradništvo iz banovin, kjer je mnogo kvalificiranega upravnega uradništva, v kraje, kjer ga primanjkuje.

Belgrad, 29. okt. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se mudi ban dravske banovine ing. Serbec. Istotako se nahaja tukaj tudi dja-kovski škof dr. Akšamovič, ki se je zglasil v predsedstvu vlade, ministrstvu pravde in kmetijskem ministrtvu.

Sprememba zakona o prometnem oseboju

Belgrad, 29. okt. AA. Nj. Vel. kralj je n. predlog ministra prometa in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal zakon o izpremembi čl. 180. zakona o državnem prometnem oseboju od 28. oktobra 1923. Zakon se glasi:

§ 1. Odstavek IV. čl. 180. zakona o državnem prometnem oseboju se izpremeni in se glasi:

»Protiv sklepu prvostopnega disciplinskega sodišča zaradi zahteve po obnovitvi disciplinskega postopka je dovoljen priziv na disciplinsko sodišče II. stopnje v teku 15 dni. Drugostopno disciplinsko sodišče bo po proučitvi sklepa o zahtevi po obnovitvi postopka odločilo, ali naj se na podlagi predloženega gradiva ta sklep razveljavi ali pa potrdi. Odločitev drugostopnega disciplinskega sodišča je izvršna.«

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, in dobi obvezno moč s priobčitvijo v »Službenih Novinah«.

Carine na eter in kromove spojine

Belgrad, 29. oktobra. (Tel. »Slov.«) Jutrišnje »Službene novine« prinašajo razglas o znižanju minimalne stopnje uvozne carine na eter vseh vrst in na kromove spojine, ki se uvažajo za industrijsko potrebo. I. Minimalna stopnja carine na eter vseh vrst iz št. 253 uvoznih tarif po predlogu zakona o splošnih carinskih tarifih se zmanjšuje od 800 Din v zlatu za 100 kg na 20 Din v zlatu za 100 kg, če se isti uvažajo za industrijske potrebe in po pogojih, ki jih predpisuje ministrtvo za finance. II. Znižana stopnja iz točke 1 tega razglasa se bo uporabljala, ko se etri vseh vrst iz št. 253 uvoznih tarif po predlogu zakona o splošnih carinskih tarifih začnejo predelavati v državi. III. Kromove spojine iz št. 22 uvoznih tarif po predlogu zakona o splošni carinskih tarifih, kadar jih uvažajo industrija, so svobodne carin, dokler se ne začnejo izdelavati v državi, pod pogoji ki jih predpisuje ministrtvo za finance. IV. Kromove spojine iz št. 235 uvoznih tarif, po predlogu zakona o splošnih carinskih tarifih, ki jih uvažajo industrija, so svobodne carine, dokler se ne začnejo izdelovati v državi pod pogoji, ki jih predpisuje ministrtvo za finance. Dalje se ukine plačanje uvozne carine za jeklene posode, ki jih uvažajo osebe ali podjetja, katera se bavijo z izdelavo plinov.

Zadeva Slavenske banke

Zagreb, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor znano je »Slavenska banka« sklenila s svojimi upniki poravnavo, katera bi sedaj postala pravomočna. Potrebno pa je, da Slavenska banka do danes tega še ni storila, jo je sodišče pozvalo, naj v roku 14 dni brezpogojno vplača podpisani kolek, ki znaša 1.200.000 Din.

Pregled oblastnih blagajin

Belgrad, 29. oktobra. (Tel. »Slov.«) Te dni se bodo pregledovale oblastne samoupravne blagajne, ki so zapečateni in za katera se že odredeni odposlanci ministrtva za notranje zadeve. Odposlanci imajo nalog, da ugotovijo imovinsko stanje posameznih oblastí.

Akcija upraviteljev žrebčaren

Belgrad, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Nekateri upravitelji državnih, oziroma oblastnih žrebčarn so zapričeli akcijo, da bi se žrebčarne v bodoče enotno vodile, in sicer iz državnega centra, to je direktno iz ministrtva. Ti upravitelji navajajo, da imajo tudi druge države slično urejeno. Tako da so na Nemškem vse žrebčarne državne. Navajajo nadalje, da posamezna pasemska področja gredo preko mej banovin, na drugi strani pa so žrebčarne izredno velikega pomena za vso državo, zlasti za vojno ministrtvo.

Poslanik Šeba izvoljen

Belgrad, 29. oktobra. (Tel. »Slov.«) Českoslovaški poslanik na našem dvoru g. Šeba je bil pri nedeljskih volitvah izvoljen v okraju Kraljevi gradec. Na podlagi te volitve bo sprejel poslanski mandat. Tekom jutrišnjega dneva pričakujejo njegov prihod v Belgrad, da izvrši vse potrebno in izroči svoje posle nasledniku ter se poslovi od Nj. Vel. kralja v poslovilni avdienci.

Kriza v Franciji

Ze nekaj dni se suče v ospredju francoske politične pozornice g. Edvard Daladier, predsednik radikalno-socialne stranke. Radikalni socialisti so najmočnejša parlamentarna skupina in predsednik republike g. Gaston Doumergue je po parlamentarnih običajih strankinemu načelniku poveril sestavo vlade in Daladier je mandat tudi sprejel.

Daladier evropski javnosti ni neznana osebnost. Na parlamentarnih tleh se sicer giblje že kakih 10 let. Toda bolj kot iz parlamenta je znan po svojem prijatelju Edvardu Herriotu poznanem ljonskem županu in ideologu radikal-socialistov. Combes je vzgojil Herriota, Herriot pa je spravljal Daladiera v politiko. Skupaj sta napravila študijsko potovanje v sovjetsko Rusijo. 1924 je Herriot postal ministrski predsednik in je Daladiera odkazal v kabinetu portfelj kolonialnega ministra. Tedaj je naredil načrt za obnovo francosko-ruskih trgovskih odnosov. V Briandovem kabinetu 1925/26. leta je bil kakih pet mesecev minister prosvete. Tedaj je dvignil veliko prahu njegov načrt o obveznih nadaljevalnih šolah. V razpravo pa njegov predlog ni prišel in nekaj tednov pozneje ga je Briand izmaneviral iz vlade, kar je g. Daladiera silno užalo.

Briand je v onem času radi zunanje-političnih razmer iskal boljše odnose z Vatikanom. Tudi notranje-političen položaj je narekoval napram katoličanom zmernejši in pravičnejši kurz. Briand, ki je bistroviden politik, je to uvedel in zato je Daladier moral iti. Daladier je namreč poznan po svojem netolerantnem zadržanju napram cerkvi in katoličanom in v tem daleko nadkrilil svojega vzornika Herriota, ki je vsekakor velik framacoson, a je mnogo kulturnejši in se mu ipak pozna, da je zrastle v župnišču pri stricu duhovniku.

Poslej je Daladier postal še nestrpnejši in si je nadel kot eno glavno svojih nalog, da prepreči vsako zblizanje med državo in cerkijo. Z veliko bridkosti je v srečju moral gledati, kako je bilo kljub najsrdečjši opoziciji njegove stranke lani sprejetih v parlamentu nekaj misijonarskih kongregacij. Stori je vse, da bi upognil Poinecaréja in Brianda ter ju prisilil na kolena. Razbil je vlado — a zopet tako nerodno, da je pri formaciji novega kabineta s svojo stranko ostal zunaj vlade, kar ga je skoraj stalo glavo pred strankinim forumom. Radikalni socialisti, ki so skozi 25 let neprestano na vladi so od 11. novembra lanskega leta do danes tvorili opozicijo. Ogromen aparat uradništva in učiteljsstva, ki so si ga ustvarili v dolgih letih, kar so bili na oblasti, je kar pričel zastajati. Daladier vidi: v vladi je boljše kot v suhi opoziciji. Zato ga vidimo, kako se peha in trudi, da se povzpne na državno krmilo. Ali uspe?

Sami radikalni socialisti so prešibki, da bi prevzeli vlado. Zbornica šteje čez 600 poslancev, a radikal-socialistov je komaj dobra šestina. Torej je treba iskati zaveznikov. Gospodu Daladieru so se še najpripravnější zdeli socialisti in šel jih je skušati.

Socialiste vodi g. Leon Blum tako vztrajno in spretno, da si je kot voditelj proletarijata prisluzil več desetmilijonsko premoženje. Uspelo mu je tudi, da je celi francoski socialni demokraciji dal skoraj salonsko obilježje. Poslušati se jih ne sme. Govore namreč, kakor da bi grizli leve, v praksi pa ni tako zares. Splošna sodba je, da bi g. Blum v družbi g. Daladiera nič ne skazil. Kulturnobojno bi bila oba enako bojevitvo razpoložena in to je glavno. V drugih rečeh se bi dalo govoriti. Težava pa se je pojavila v tem, da tudi socialisti čutijo poklic vladati Francijo. Svoje akcije napravil g. Daladiera so zato zelo visoko dvignili. Čeprav so v zbornici za kakih 20 mandatov šibkejši od radikalov, so zahtevali enako število ministrstev. Daladier ima široko potožen načrt. Zato je popuščal, kar je mogel. Obljubil jim je štiri važna ministrstva, tudi finance, med tem, ko jih je radikalom rezerviral pet. Kljub temu pa je zbor socialističnih delegatov sodelovanje z radikalni odklonil s piščlo večino 50 glasov. S tem je Daladieru izbita iz rok glavna karta. Socialisti upajo, da dobe sam sestavo vlade s svojim Paul Boucouriom v predsedstvu.

Gosp. Daladier ni torej posebno srečen v svoji misli. Trdno je upal tudi na sodelovanje Brianda. Mnogi mislijo, da Briand ne bi odklonil voditi zunanjo politiko pod levičarskim režimom. On je tako prožen, da bi se znal prilagoditi tudi kartelistom. Drugi pa zopet mislijo, da se je zvil Briand topot potuhnil. Navidezno popušta levičarjem, da se nekoliko maščuje nad desnico, ki ga je tako nemilo pustila pasti. V danem trenutku bo pa zopet sem zlezal na vrh, močnejši kot kdarkoli, ker ga bo desnica, ustrahovana pred možnostjo levičarskega bloka zvesteje podpirala. Na vsak način je sumljivo, da ni on sprejel formacije novega kabineta. Zdi se, da pripravlja udarec tudi na levo. Čim bi se Daladieru sestava kabineta ponesrečila, ga že žigosajo z izrazom »usé«, uporabljen, s čimer je za precej časa onemogočen kot šef vlade.

Po večeršnjem negativnem odgovoru socialistov je zelo malo verjetno, da bi Daladier uspel.

Toda, naj se Daladieru sestava vlade ponesreči ali ne, gotovo je, da se dolgo ne bo držal, kajti parlamentarna večina je desničarska in če ne preje, bo padel na proračunu. Vrh

Franc. socialisti ne vstopijo v vlado

Izredni zbor stranke s 1590 proti 1551 odklonil udeležbo v vladi

Pariz, 29. okt. (Tel. »Slov.«) S 1590 glasovi proti 1551 glasovom so danes na izrednem zborovanju delegatov socialistične stranke odklonili udeležbo leve v francoski vladi. Ze tretjič so tekom kratkih let odgovorne instance socialistične stranke preprežile levici prevzem politične oblasti. Vzrok te odklonitve je strah pred komunisti.

Pariz, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja odločilna seja socialističnih delegatov se je začela z govorom poslanca Brackeja, ki se je izrekel najodločneje proti udeležbi socialistov na vladi iz razloga, da naj stranka ohrani svoj program čist. Glavna točka je bil govor Paula Boncourja, ki velja že dolga leta kot prvoboritelj za vstop socialistov v vlado. Naglašal je, da se od socialistov za to ne zahteva niti najmanjše žrtvovanje prepričanja, temveč da gre za zelo taktičen dnevni problem. Sedaj je prišel trenutek za stranko, da svoje zahteve uveljavi s podporo res demo-

kratičnih strank. Nato je voditelj stranke Leon Blum predlagal resolucijo, katero je očitno smatral za kompromis. Glavni tajnik stranke Paul Faure je nato izjavil, da kombinacija Daladiera celo po vstopu socialistov ni sposobna za življenje in da bi že lahko prvi dan dobila nezaupnico. S tem pa bi bila socialistična stranka blamirana. Potem je prišlo do glasovanja.

Daladier vrnil mandat

Pariz, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Predsednik radikalne socialne stranke Daladier, katerega prizadevanje za sestavo vlade je končalo z neuspehom, se je pravkar odpeljal v Elizej, da vrne predsedniku republike mandat za sestavo nove vlade. Domneva se, da bo ponovno ponudil mandat Briandu, in če se bo branil, pa kakemu članu desnega krila radikalne socialne stranke, da sestavi novo vlado.

Udržal sestavi novo čsl. vlado

V vlado vstopijo soc. demokrati in narodni socialisti, Hlinka pa ostane v opoziciji

Praga, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Praški listi ugotavljajo soglasno, da je bila dosedanja koalicijska premagana, ker je dobila pri volitvah samo 3.555.352 glasov, dočim je dobila opozicija 3.840.667 glasov. Dejansko pa je primanjkljaj glasov za vladne stranke še večji, ker nemške stranke delovne in gospodarske skupnosti in stranke karpatskih Nemcev ni smatrali za vladni stranki.

Praga, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Sestava vlade je sedaj najvažnejše vprašanje za češkoslovaško javnost. Domneva se, da bo zopet Udržalo poverjena sestava nove vlade. Po neki izjavi Hlinka je baje slovaška ljudska stranka izjavila, da je pripravljena za takojšnji zopetni vstop v vlado, puščajoč dr. Tuko na cedilu. Dvomljivo pa je, ali bo narodna socialna stranka sama vstopila v kako meščansko vlado. V tem primeru bi prišla v poštev še druga kombinacija, namreč rdeče-zelena koalicijska, katero bi tvorili češki in nemški socialni demokrati ter češki narodni socialisti, kot podlaga. Če bi se posrečilo, pridobiti češke in nemške agrarce, ki razpolagajo z 62 mandati, in če potem pristopijo tudi češki in nemški socialni demokrati in češki narodni socialisti, ki razpolagajo skupaj z 91 mandati, bi rdeče-zelena koalicijska razpolagala s 153 glasovi ali z večino 6 glasov.

Rezultat senatnih volitev

Praga, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Sedaj so znani tudi rezultati senatnih volitev. Uspeh je enak, kakor pri volitvah v poslansko zbornico. Skupno je bilo oddanih 6.476.021 glasov, oddati pa je 150 mandatov. Presenetljivo je, da nemški nacionalci v nobenem volivnem okrožju niso dosegli potrebnega števila glasov za mandat. Mandati so razdeljeni sledeče: komunisti 15, združene madjarske stranke 6, nemška volivna skupina 9, nemški socialni demokrati 11, nemški nacionalci 0, češki narodni socialisti 16, češki socialni demokrati 20, liga proti vezanim listam 1, češki narodni demokrati 8, češka ljudska stranka 13, češka agrarna stranka 24, češki obrtniki 6, nemški krščanski socialci 8, slovaška ljudska stranka 9 in nemški narodni socialisti 4.

Kaj bo z dr. Tuko

Praga, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Slovaška ljudska stranka namerava poslanca dr. Tuko, ki je bil sicer v volivnem okrožju Košice postavil za kandidata, pa po prvem skrutiniju ni bil izvoljen, pustiti pasti in da ga tudi ne bo več postavila pri drugem in tretjem skrutiniju.

En dan 14 milijard dolarjev borznih izgub

Položaj na ameriških borzah se še ne bo popravil

Newyork, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Ravnotežje šestih velebank, ki so imeli včeraj sejo zaradi težkih kurznih izgub na borzi, so izjavili, da podporni odbor ne namerava stabilizirati kurza, temveč da hoče samo preprečiti panično stanje s tem, da se zavaruje prodaja mnogih ponudb. Včerajšnje kurzne izgube se cenijo na 10 milijard dolarjev v Newyorku in na 14 milijard dolarjev na vseh ameriških borzah. Kljub vsem pomirjevanjem ne veruje nihče na skorajšnje zboljšanje. Bojijo se resnih reakcij za poslovni svet.

Newyork, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Današnja borza se je otvorila pod pritiskom števil-

nih prodajnih naročil v izredno slabem razpoloženju. Kljub temu, da so velebanke preko noči znižale jutranje priključitve potom senzalov od 40 na 25%, je bilo danes jutraj predloženih s strani malih podeželskih bank in tudi iz Evrope toliko naročil, da je že v prvih 20 minutah borzni promet dosegel nad milijon delnic. Večkrat je bilo prodanih veliko delniških blokov po 50.000 kosov. Neki paket akcij City Service, ki je imel 117.000 delnic, je bil prodan za rekordno ceno 24.12 dolarjev. Celotni promet na današnji newyorški borzi je znašal 16.4 milj. delnic. S tem je včerajšnji rekordni promet prekoračen še za 3 milj. in je največji v zgodovini newyorške borze.

Sanchez Guerra oproščen

Madrid, 29. okt. (Tel. »Slov.«) V Valenciji je bilo končano postopanje vojnega sodišča proti bivšemu konservativnemu ministrskemu predsedniku Sanchezu Guerri. Kakor znano, se je Sanchez Guerra koncem januarja t. l. postavil na čelo zarote proti vladi, ki pa se je ponesrečila, ker je neki sozaratnik, generalni kapetan iz Valencije, v zadnjem trenutku zgubil pogum. Sanchez Guerra, ki je prišel v Španijo iz svojega francoskega progonstva, se je sam stavil oblastem na razpolago in zastopal stališče, da vstaja za vzpostavitev zakonite ustave ni kazniva. Proti Sanchezu Guerri in drugim 21 obtožencem se je predlagala kazen ječe od enega do treh let. Čuje se, da je bil Sanchez de Guerra oproščen, udeležni častniki pa so bili kaznovani z ječo od dveh mesecev do enega leta. Razsodba pa mora biti še potrjena. Dejanska oprostitev bi bila dokaz, da diktatura poskuša svojim nasprotnikom ponuditi spravo.

9. partijo dobil Aljehin

Haag, 29. oktobra. (Tel. »Slov.«) V nedeljo sta v Haagu igrala Aljehin in Bogoljubov 19. partijo, ki je bila prekinjena ter sta jo včeraj nadaljevala. Igro je dobil Aljehin po izmenjavi dam v 77. potezi. Končna igra s stolpi je bila zelo težavna. Stanje po 19. igri je: Aljehin 9, Bogoljubov 5, remis 5. Prihodnjo igro bosta igrala jutri, 30. oktobra v Rotterdamu.

lega je porast katoliške zavesti v francoskem narodu tako močan, da kakih Combesovih kulturnobojnih eksperimentov ne bo nenesel.

Obisk ital. kralja papežu

Rim, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor se čuje, je obisk italijanskega kraljevskega para pri papežu Piju XI. končno določen dan 12. novembra ob 11.30 dopoldne. Vožnja italijanskega kraljevskega para v Vatikan se bo opravila z velikimi slovesnostmi. Avdiencia pri papežu pa bo v okvirju strogo intimnega ceremonijela. Italijanski kraljevski par je izrazil željo, da bi papež napravil pri njem protibisk. Ker pa je to nemogoče, se misli na to, da bi papež italijanski kraljevski par obiskal privatno v Villa Savoia, ki se bo izvršil po prazniku sv. treh kraljev in po poroki italijanskega prestolonaslednika.

Madjarska navaaja

napačne podatke

Pariz, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Nastop madjarske delegacije v odboru za vzhodne reparacije so vsi pariški listi obsodili najostreje. Kakor poroča »Petit Parisien«, je prišlo včeraj do zelo razburljivega nastopa. Predsednik francoske delegacije Aron je označil drug madjarski memorandum za nesprejemljiv. »Petit Parisien« piše o tem memorandumu, da je Madjarska do sedaj podala zelo netočne podatke o svoji plačilni zmožnosti in navajala napačne argumente za odklonitev svoje reparacijske dolžnosti.

Tudi delegacije male antante na vzhodni reparacijski konferenci, bodo vložile protest proti upiranju Madjarske.

Zahteve Arabcev

Jeruzalem, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Kongres arabskih strank, ki je bil koncem preteklega tedna v Jeruzalemu, je sklenil, da bodo Arabci zahtevali, da se Židom prepove dostop do zidu objokovanja, če vlada ne bo preključila zadnjih koncesij, ki jih je dala Židom. Če londonska preiskovalna komisija ne bo preiskala političnih vzrokov zadnjih krvavih nemirov, bodo Arabci začeli bojkotirati Angležje.

Pavelič izgnan iz Avstrije

Dunaj, 29. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik iz hrvatskih krogov, so avstrijske oblasti izgnale dr. Paveliča. Ker ni imel potnega lista, so mu oblasti dovolile, da zapusti ozemlje, nakar je Pavelič odpotoval z Dunaja. Vesti, da je bil aretiran, so neresnične.

Drobne vesti

Sofija, 29. okt. AA. V Vasiljevcih v okoličih Loma so odkrili strašen zločin. V kolibi kmeta Dončevskega so našli zaklanih njegovih pet sinov, starih od 4 do 20 let. Morilec so po izvršenem zločinu pobegnili brez sledu.

* Varšava, 29. okt. AA. Poljski rudarji bodo 5. novembra stopili v generalno stavko v vseh poljskih premogovnikih, ako vlada in lastniki premogovnikov ne sprejmejo njihove zahteve do 31. oktobra.

Učiteljske vesti

Belgrad, 29. okt. (Tel. »Slov.«) V Novem mestu se ustanovi meščanska šola. V Podsternicah pri Novem mestu se ukine ljudska šola radi premajhnega števila učencev. V Gradcu pri Črnomlju se otvori nova redna dvorazredna osnovna šola. Osnovni šoli v Dobovi in Vidnu ob Savi v brežiškem okraju dobijo vzporednice.

V učiteljsko službo so sprejeti: na šolo v Zgornji Šiški Est-Delak Mara, učiteljica v pokoju v Ljubljani, na osnovni šoli v Cerkljah ob Krki Petelin Albin, bivši učitelj v Cerkljah ob Krki, na osnovno šolo v Pišencah, okraj Brežice, Medved Branko, abiturient iz Ljubljane, na osnovno šolo v Orešju, okraj Brežice, Simčič Joško, abiturient iz Ljubljane, na osnovno šolo v Murski Soboti Fljtan Milan, bivši učitelj v Murski Soboti, na osnovno šolo v Stari Lipi, okraj Črnomelj, Činigoj Nada, abiturientka iz Ljubljane, na otroški vrtec v Trzinu, okraj Kranj, Klopčaver Valentina, na osnovno šolo v Senovem, okraj Brežice, Kobal Vera, absolvirana učiteljica za ženska ročna dela v Ljubljani.

Zopet nove justifikacije v Rusiji

Pariz, 29. okt. AA. Iz Astrahana poročajo o veliki sodni razpravi, ki se je vršila proti tamošnjim državnim uradnikom in ribarskim podjetnikom. Sedem uradnikov in ribarjev je bilo obsojenih na smrt. 13 oseb je bilo obsojenih na ječo do 10 let. Država je bila oškodovana za 11 in pol milijonov rubljev, ki so bili namenjeni pospeševanju ribarstva.

Dunajska vremenska napoved. Menjaje oblačno. Višja temperatura. Včasih viharno z južozapadnimi vetrovi. Morda padavine.

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustila naša draga soproga, mamica, hčerka in sestra

Elca Joci-Oreh

učiteljica in soproga šolskega upravitelja

Cvetje položimo na njo v mrtvašnici javne bolnice v Ljubljani v četrtek, dne 31. oktobra 1929, kjer se vrši pogreb ob pol 3 popoldne.

Pred dvor. Ljubljana, dne 29. oktobra 1929.

Peter, soprog. Majdica, Nežka, Boštjanček, otroci. Orehek Antonija, mati. Marica, Dora, Ivanka, sestre. Josip, brat in vse ostalo sorodstvo.

Dunajski magistrat in dunajski parlament — obe sovražni si trdnjavi v boju za ustavo.

Usodna noč Nikolaja II.

Odpoved na dvornem vlaku v Pskovu

Bivši generalštabni načelnik ruskih severnih armad in vojni zgodovinar general G. Danilov pripoveduje o usodni noči na pskovskem kolodvoru, ko se je v tamkaj stoječem dvornem vlaku zadnji ruski car odpovedal prestolu:

Bilo je meseca marca 1917. Takrat so se začele revolucionarne zmede. (Drugi, po Ljenu imenovani prevrat je samo ena nadaljna stopnja, a nikakor ne zadnja te dobe.) Takrat so ogromne napake vladnega sistema odprle vrata prevratni agitaciji. Vedno več zemlje je ostajalo neobdelane, v industrijskih veleobratih so se širili nezmisljeni štrajki in vlaki so obstajali sredi prog na odprtih poljanah. Revolucija se je bližala in njene bobneče korake smo slišali že tudi v Pskovu, kjer sem se mudil z generalom Ruskijem in ostalim svojim generalnim štabom. Kot generalštabni načelnik sem prejel od predsednika dume — Rodzianka — brzojavno obvestilo o ustanovitvi »začasnega odbora članov dume«, ki se je polastil vlade. Obenem so prihajale brzojavke vrhovnega poveljstva: o uporuh moskovske posadke, o uporuh v Kronstadtu in o prestopu baltskega brodovja na strančasne vlade.

Ferdinand de Rosa, 21 letni italijanski dijak, ki je v Bruslju streljal na italijanskega prestolonaslednika.

Ob osmih zvečer je docela nepričakovano privozil na kolodvor carjev vlak. V temni pomladni noči so se svetlikali ogromni razkošni vozovi nekako pošastno, pravljnično. Vlak je pridrsel tiho kakor prikazen. Iz zastrtihi okonj je le tu in tam zablisnil žarek luči. Tudi postave, ki so spremljale vlak, so se gibale v megli neslišno kakor strahovi. V tej grozni tišini sem nenadoma slišal zvenket lastnih ostrog. Zvok je ošinil adjutanta in službujočega kozaka, da sta planila kvišku. Med obema so se odprla vozna vrata, stopnice so se neslišno spustile nizdol in v vratih se je pojavil car.

Ta večer smo sedeli pri večerji v znanem zelenem salonu dvornega jedilnega voza. Car je bil oblečen v sivo lovko obleko in bil izredno miren in molčeč. Bila je neizrekljivo mučna večerja. Vsak je poizkušal govoriti, toda besede so zvenele tuje, zlagane, mrtvo.

Nato je sledila strašna noč pred Hughesovim aparatom v mojem glavnem stanu. Apa-

rat je ječal, škripal, rožljaj brez prestanka, trak se je vil in krivil kakor brezkončna kača brzojavnih vesti. Mrzel pot mi je oblival čelo in še danes me mnogokrat v sanjah muči ta brezkraini beli trak, ki je prinašal tista strašna poročila.

O polnoči se je razširil upor na posadko v Lugi. S tem je bil carjev vlak odrezan od vseh strani; vožnja čez Pskov v Carskoje Selo je postala nemogoča. Potem je brzojavil general Aleksejev iz »Stavke« — glavnega stana — carju, naj poizkusi kot zadnje sredstvo imenovati odgovorno ministrstvo z Rodziankom na čelu. Brzojavki je sledil načrt za carjev manifest. Car je pristal in poveril bolnega generala Ruskija, da se pogaja z Rodziankom... Ta je brzojavil: »Ni mi mogoče zadržati blaznosti množice... Četa za četo se upira in mori svoje častnike. Posadke v Petrogradu in Carskem Selo se pridružujejo uporuh. Sovraštvo proti dinastiji in posebno proti carici prekipava v besnost. Da pomirim množice, sem odredil, da se odvedejo v Petropavlovsko trdnjavo vsi ministri, vendar sedaj tudi to več ne pomaga. Zahtevajo, da car odstopi na korist carjeviču pod regentstvom Mihaela Aleksandroviča.«

Sivo in brezupno je vstajalo jutro. Ob desetih dopoldne je še čisto mračno. Ruski govori carju, ki pritiska čelo na steklo v oknu in sklonjene glave čita brzojavke. Oba sta kakor mrljca.

Za aparatom sedim zopet jaz. General Aleksejev razpošilja poveljujočim generalom vprašanje glede carjevega odstopa. V tem pride poročilo, da je prešla k upornikom tudi carjeva telesna straža. Veliki knez Ciril Vladimirovič se pogaja z izvršnim odborom. Nato prihajajo odgovori generalov: kot prvi se je oglasil Nikolaj Nikolajevič s kavkaške fronte, Brusilov z jugozapada. Ewert z zapada, Saharov z romunske meje in nazadnje Nepekin, viceadmiral baltskega brodovja. Vsi naglašajo nujno potrebo, da car takoj odstopi.

Ob dveh popoldne sem z Ruskijem in intendantom gen. Savičem stopil v zeleni salon dvornega vlaka, kjer se je mudil car.

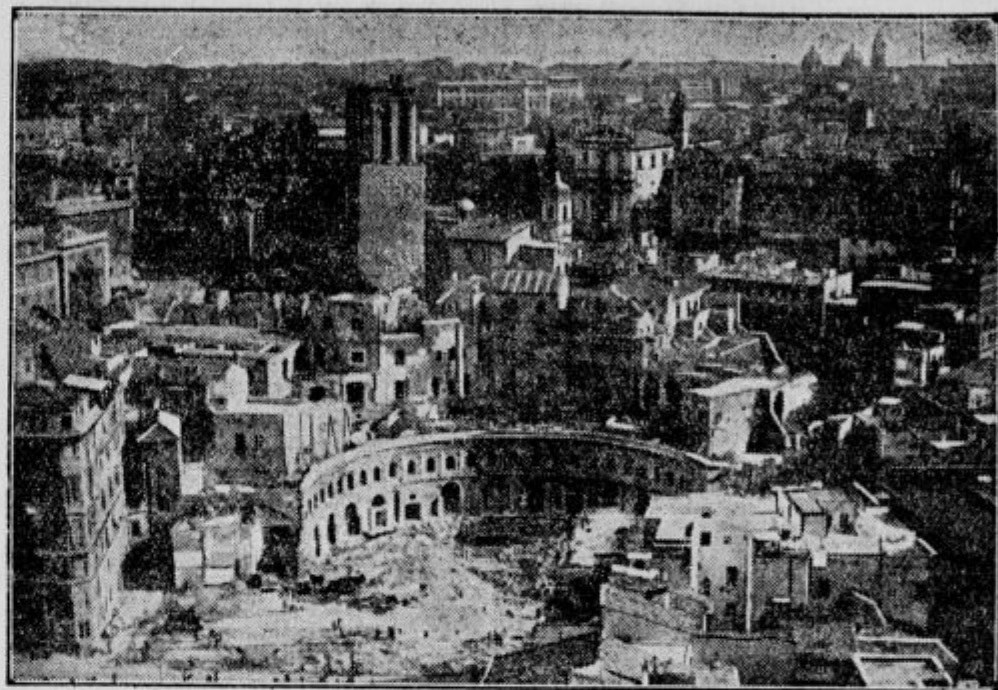
Bil je miren, toda skrajno bled. Dve novi globoki gubi sta mu ležali med očmi. Na ozkem usnjemem pasu temnosivega kavkaškega »behmeta« mu je viselo bodalo, ki ga drugače ni nosil. Sedemo za mizo, general Ruskij sili na odstop. »Kaj poreče prebivalstvo na jugu?« vpraša car, ki mu je očitno stopil pred oči navdušen sprejem, ki ga mu je priredilo prebivalstvo južnih pokrajin še-le nedavno. »In kozaki...« doda, a glas mu odpove. V misli na izdajstvo kozške telesne straže se mu spači obraz. »Priznajte barvo tudi vidva, toda popolnoma iskreno!« — se obrne name in Saviča. Moj glas je zvenel tuje in kakor v sanjah, ko sem rekel: »Cesarska Visokost, poznam domoljubna čustva Vašega Veličanstva... Treba je doprinesiti zadnjo žrtve...« In potem Savič: »Jaz — jaz... kot iskren človek... pogojno soglašam, kar pravi Danilov.«

Car se je zravnal v celo višino. Negibno strmi v zastrto okno. Njegovo drugače kakor izklesano obličje se pači, ustnice mu drhte. Vendar molči! Strašen, neznosen molk... Neznosen — ta trenotek ga mora kakorkoli prekiniti... Slednjič se car okrene nasproti

nam in govori krepko, dasi je glas votel, kakor bi prihajal iz velikih dalj: »Sklenil sem, da se odpovem na korist mojemu sinu Alekseju.« Nato se s široko kretnjo prekriža. Tudi ostali se prekrižamo. »Hvala vam, gospodje za Vašo hrabro in zvesto službo. Upam, da boste tudi mojemu sinu prav tako zvesto služili.« Ura je bila štiri popoldne.

Med alriškimi pritlikavci

Med pritlikavskimi rodovi v Centralni Afriki se mudi tačas dunajski znanstvenik p. dr. Paul Schebesta. Iz Bafvebabe poroča, da od vseh krajev prihajajo k njemu pritlikavci, ki ga imenujejo »baba va Bambuti« — oče pritlikavcev. Na vseh potih mu slede, tako da nima niti časa, da bi uredil zbrano gradivo in napisal daljša poročila. P. Schebesta pravi, da doslej še ni mogel odkriti nobenega jezika pritlikavskih plemen, ker govore pritlikaveci le dialekte drugih jezikov (Kibira, kingbetu, kileze i. dr.). Pritlikavci se ne nahajajo več v prvotnem stanju, ker so jih že več ali manj civilizirali črnei; zato tudi niso tako zanimivi. Njih število v Centralni Afriki je še znatno in nikakor ne izumirajo; če bi prebivali skupaj, bi bili po številu gotovo tako močni, kakor posamezna črna plemena. Ceni jih na 50.000 duš.

Starorimske zgradbe — Forum Trajanum — v Rimu, okoli katerih so na Mussolinijevo odredbo podrli grde stare hiše.

Znamenja z onega sveta

Francoški modroslovec Bergson je o prišli svoje nedavne 70 letnice sprejel tudi zastopnike londonskih in pariških spiritistov, ki so mu prišli častit. V pogovoru z njimi je Bergson naglasil, da trdno veruje v posmrtno življenje ter je med drugim navedel naslednji slučaj:

Blizu Pariza sem imel prijatelja veleposelnika, ki je po daljšem bolehanju umrl pred tremi leti. Njegova smrt je soprogo tako užalostila, da je sklenila z družino oditi v Pariz, da je okolica ne bi vedno spominjala na pokojnika. Pred odhodom je pa še postavila pok. možu krasen nagrobni spomenik. Tri dni nato se je s svojimi otroci odpeljala. Za prvi čas se je naselila v nekem pariškem hotelu. Tu se ji je prvo noč v sanjah prikazal pokojni mož in se bridko pritoževal, da so postavili njegov spomenik na napačen grob, njegov grob pa je ostal brez spomenika. Prav tisto noč je videla očeta v sanjah tudi starejša hči; pritoževal se je, da mu spomenik ni po volji. Mati in hči tem sanjam nista pripisovali nobenega posebnega pomena. Čez nekaj dni je pa imela vdova enake sanje in sedaj je pisala pokopališčnemu čuvaju, če se pri postavljanju spomenika niso morda grobi zamenjali. Čuvaj je odpisal, da je vsaka pomota izključena, ker počiva poleg njenega soproga njegov lastni — čuvajev — brat. Čez dva dni so se vdovi sanje v tretje ponovile. Sedaj je vdova zahtevala, da se grob odkoplje. In tu se je na splošno presenečenje pokazalo, da so grobe dejansko zamenjali in je stal spomenik na grobu čuvajevega brata, veleposelnikov grob pa je bil prazen.

Kaznjenci kot iznajditelji

Široki javnosti je malo znano življenje jetnikov po kaznilnicah in njih največja muka — osamljenost. Jetniku je delo edina rešitev. Zato ni čudno, da je med jetniki mnogo iznajditeljev. Tako je kaznjenelec Ch. Filer iznašel prvi uporabi šivalni stroj. Herbert Drummond je v ječi iznašel nalivno pero. Ameriški kaznjenelec Fred Wandson je iznašel veleumen stroj za izdelovanje travok. Potvarjalec menic Harry Alnwick je iznašel aparat, s katerim se vpisujejo zneski na čeke neizbrisljivo. Njegov tovariš Frank Whitlow pa je iznašel valilnico, ki je še danes v rabi. Dalje so iznašli kaznjenci aparat za merjenje alkohola, poseben trnek za ribolov, stroj za šivanje podplatov itd.. Nekateri kaznjenci pa so obogatili tudi znanost; tako je Italijan Montelli sodeloval pri vremenslovju, Francoz Spinet je odkril važne zvočne pojave, Spanec Diaz je sestavil tabele o produšnosti raznih gradbenih snovi itd.

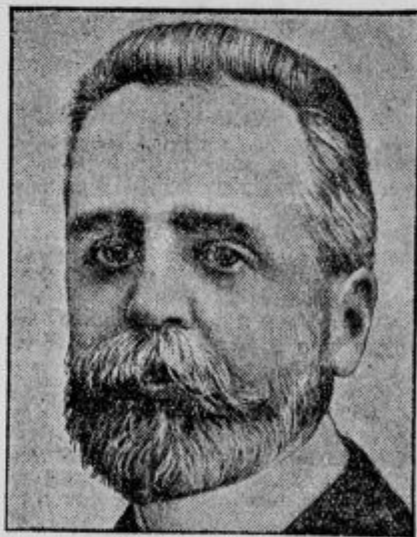
Kdaj je človek resnično srečen?

Odgovori.

11. Kadar ima mirno vest.
12. Mož ob ženi, katere mu povije iz lju-bezni dete.
13. Slovenska mati, katere sin bere prvič sveto mašo.
14. Zena, katere mož se je odvadil pijančevanja.
15. Kadar ima mirno vest po z žrtvami storjeni dolžnosti.
16. Če živi popolnoma vdan v voljo božjo.
17. Kadar ničesar več ne želi.
18. Student kadar ima denar, pijanec pa poln kozarec.
19. Dekle v prvi ljubezni.
20. Starši, ki vidijo, da so vsi otroci preskrbljeni.
21. Stara gospodična, ako dobi mladega in bogatega ženina.
22. Kadar dobi brzojav iz Amerike, da je edini dedič več milijonskega stricovega premoženja.
23. Dijak kadar popravi »fajfo«.
24. Nižji uradnik, ki ima zadnjega v mesecu še kovača v žepu.

Rodbinska grobnica na prisilni dražbi

Nekdaj silno bogata družina Primavesijev v Olomucu je prišla s svojo banko v konkurz. Da zadovolje številne upnike, je zahteval njihov pravni zastopnik, naj se na dražbi proda tudi rodbinska grobnica Primavesijev na olomuškem pokopališču. Grobnica je mojstrsko delo kiparja Hanaka. Sedaj je sklenil upravni svet združenih moravskih sladkornih tovarn, da odkupi grobnico za 60.000 Kč.

Sanchez Guerra, bivši španski konservativni ministrski predsednik, ki stoji te dni pred vojnim sodiščem v Valenciji zaradi puča spomladi 1928. Guerra zagovarjajo trije bivši španski ministri.

Smešnice

Gospa Grabeževa je splošno znana skopulja. Ko ji je premogar prinesel stot premoga, ga je zvagala in slednjič pobrala še par kosov, ki so bili padli na tla: »Ti so tudi še moji.«

»Da, milostljiva,« je rekel premogar, »in meni je padel kosec premoga v oči — ali naj tudi tega nesem v klet?«

*

»Obljubili ste mi bili doklado, gospod šef.«

»Da — če bom z vami zadovoljen.«

»Kaj niste zadovoljni z menoj?«

»Ne, ker zahtevate doklado.«

*

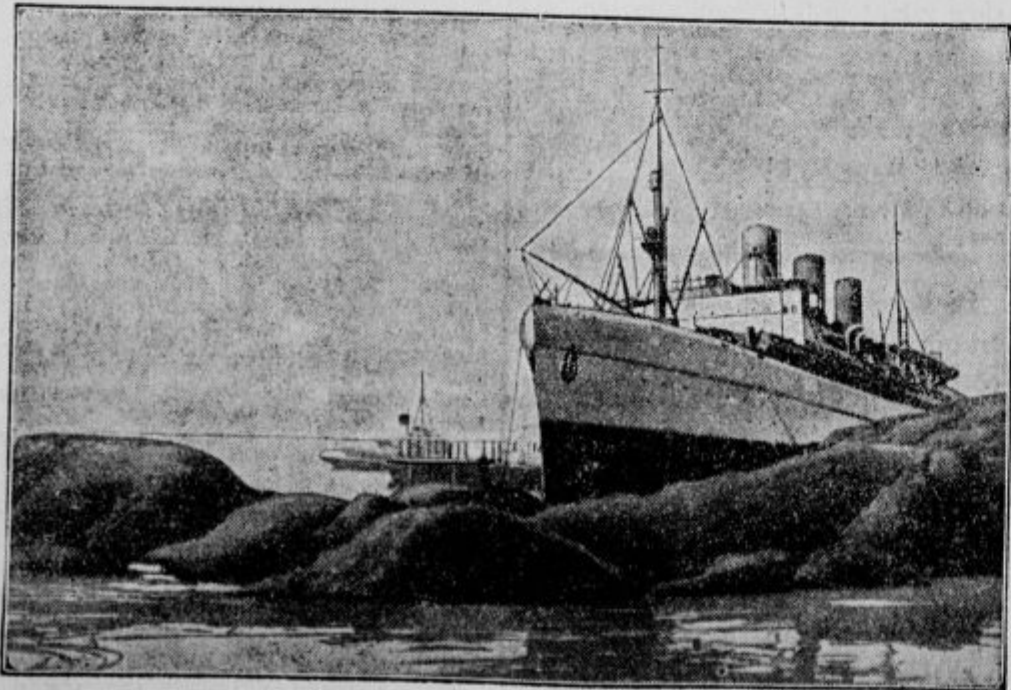
Učitelj: »Janko, to je že tretjič, da škiljiš v sosedov zvecek!«

Janko: »Če pa tako nerazločno piše!«

*

»Katera žival je človeku najbližja?«

»Bolha, gospod učitelj!«

22 tisočtonski parnik »Empress of Canada«, najlepša ladja v Tihem oceanu, je ob vrodu v luko Victoria nasedel. Boje se, da je ladja, ki je vredna osem milijonov dolarjev, izgubljena.

Francoski koncert

Dne 28. t. m. je bil v Filharmonični dvorani koncert, ki ga je priredil francoski institut v Ljubljani pod protektoratom Association Française d'expansion et d'échanges artistiques. Pred koncertom je lektor francosčine na zagrebski univerzi, g. Marc Vey predaval o zgodovinskem in stilnem razvoju francoske umetne pesmi. Potem sta dve francoski umetnici, pevka **Blanche Dufour** in pianistka **Marcelle Heuclin**, solistini Concerts symphoniques de France, absolvirali 16 pevskih in klavirskih točk skladateljev Lully, Campra, Rameau, C. Franck, Mariotte, Fauré, Handerbert, Debussy, Ravél, Lévérac, Petit, Canteloube, We-

kerlin, M. S. Rousseau in Chabrier. Blanche Dufour je pevka odličnih kvalitét in velike umetniške inteligence; vzorno je prednašala izbrane kvalitete francoske pesmi in sedaj, Marcelle Heuclin je pianistka prve vrste, kakršno redko čujemo pri nas. Igrala je Franckov Preludij, Korál in Fugo, Sévéraca, Fauréja, Rousseaua in Chabrierja na način, da je navdušila vse. Njena igra je prozorna in čista, poglobljena, interpretacija naravnost genialna. Obe umetnici sta želi ogromen aplavz številnega občinstva in sta prejeli šopke. Koncert je bil prav uspel.

† Dana Kobler-Golia

Dana Kobler-Golia

Nepričakovano je izvedela v ponore vsenaravno javnost o smrti plemenite žene in velike umetnice, naše odlične pianistkinje gospe Dane Golia-Koblerjeve. Pokojnica nam je bila med našimi pianisti — lahko rečemo — najbolj simpatična. V svoji stroki izredno nadarjena in izvrstno podkovana je ostala skromna, ponižna, blaga in dobra ter je s svojim življenjem in s svojo umetnostjo druge osrečevala.

Pokojna Dana je bila rojena 6. januarja 1898 v Ljubljani. Že v mladosti je mnogo občevala z glasbeniki ter se zanimala za glasbeno življenje. S svojo visoko splošno naobrazenostjo in s svojim finim nastopom se je povsod prikupila in imponirala. Dovedši leta 1917. praški konservatorij se je udeleževala najprej več let kot klavirska pedagoginja na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani (do leta 1924.). Njeni učenci jo hranijo v najboljšem spominu. Kot pianistinja je nastopala z velikimi uspehi v Ljubljani, Zagrebu, Belgradu, Trstu, Gorici in po manjših mestih Jugoslavije. Na svoje nastope se je vedno skrbno pripravljala ter tudi izbiri sporedov samih posvečala izredno pažnjo. Njena gladko tekoča, vzorna igra, prepojena globokega čustvovanja in mirne močnatosti, je vselej vsakogar zadovoljila. Njen zadnji nastop 9. januarja 1928 v Filharmonični dvorani je bil posebno pomemben vsled tega, ker je med drugimi svetovnimi skladbami izvajala tudi klavirske skladbe štirih slovenskih skladateljev: Kogojev Andantino cantabile, Premrllove Nariacije v E-duru, dve Škerjančevi skladbi in Janko Ravnikov karakteristični Valček. Podala jih je seveda vse dovršeno. Slovenski skladatelji smo ji bili takrat in smo ji še za njeno veliko uslugo od srca hvaležni.

Ob tako zgodnjem grobu Dane Golia-Koblerjeve vsa slovenska glasbena in ostala javnost iskreno žaluje in želi blagopokojnici obilnega plačila in sladkega odpočitka pri Bogu. Gosp. soprogu, ravnatelju Golia naše najiskrenejše sožalje, preminuli gospej Dani pa časten, hvaležen, prirečen spomin. S. P.

Finžgar med Čehi

Komaj je leto dni tega, kar je izšel češki prevod znamenitega zgodovinskega romana »Pod svobodnim solncem«, že leži pred nami nov zvezek Finžgarja v češčini. Kot 16. zvezek »Nove slovenske književne Slavie« je izšlo v knjigi dvoje najboljših in najbolj značilnih del F. S. Finžgarja: »Služka Ančka« in v predlanskih Večernicah objavljena kmečka povest »Strýcové« (Strici). Avtorizirani prevod je oskrbel Emerich Čech, ki tudi ureja to novo slovansko knjižnico »Slavij«, ki prevajalec, znani pisatelj E. Čech, je knjigi dodal toplo napisan življenjepisni informativni uvod. Ta novi prevod, ki kaže našega odličnega pisatelja in nedosežnega mojstra domače besede od njegove najboljšje strani, bo seznanil spet nove desetisoče z našo slovansko umetnostjo in obenem z našo narodno samobitnostjo, prikazano v umetniški svetli sliki takega pisca-umetnika, kot je naš F. S. Finžgar. Zato je delo založbe (Českomoravské podniky tiskarské a vydavatelské v Praze, zaps sp. s r. o.) vredno vse pohvale. Moti le skrajno neprimerna in neokusna ovojna slika. Knjiga velja broširana le 10 Kč, vezana 16 Kč in se naroča pri navedeni založbi v Prazi II, Havlíčkovo nám. 10. — V isti knjižnici je doslej izšlo že precejšnje število prevodov iz raznih slovanskih slovstev. Navedemo samo par imen avtorjev: S. Censki, A. Kamenjski, Jakovljevič, V. Nemirovič-Dančenko, J. German, B. Lazarevski, W. Perzýnski, iz bolgarščine Ant. Strašimirov, iz hrvatske literature Božo Lovrić (Morje). Pripravljeni so mnogi prevodi iz ruščine, poljščine in bolgarščine. V kratkem izidejo tudi novi prevodi Finžgarjevih krajših del (»Sama«, »Naš vsakdanji kruh« in »Iz moderne svetle«) ter Ivana Preglja »Božji mejniki« in »Tolminske novele«.

Kako je s Panevropo

V oktoberski številki »La Revue de Paris« objavlja Vladimir d'Ormesson, znani publicist, avtor knjige »La Confiance en Allemagne« in urednik revije »L'Europe Nouvelle« članek: Une Fédération européenne est-elle possible? (Je-li možna evropska federacija?) Po ugotovitvi, da ideja evropske federacije ni nova, ampak da jo je že v davni dobi započel znanstveno obdelavati duhovnik abbé de Saint-Pierre, začne avtor z naštevanjem vseh momentov, ki ovirajo in ki zahtevajo razvoj dogodkov v pan-evropski smeri. Zdi se, da je edini moment, ki družbi Berlin in Pariz strah pred Združenimi državami Amerike. Toda kdo bo centrum nove Evrope? Berlin ali Pariz? Največja napaka je bila, da se ni takoj ob ustanovitvi Društvo narodov razdelilo v tri grupe, v ameriško, evropsko in azijsko. Napačno je bilo takrat, da se je stremelo za tem, da se ustanovi svetovna občečloveška institucija, ki po nekaj letih obstoja ni mogla dokazati drugega, ko da je za svet še prezgodnja. Evropa sama, kot najbolj civiliziran del te institucije, ni mogla najti ravnotežja v tej napravi in tako se je kmalu pokazalo, da je bil edini odraz pacifistične psihoze Evrope v paktu, ki nosi ime Locarno. Edino ta pakt je mogel upostaviti ravnotežje med Parizom in Berlinom, problem, ki tvori osiše vsega evropskega življenja.

Največje težave za upostavo Panevrope obstajajo po avtorjevem mnenju v vprašanjih: kako utelesiti panevropsko federacijo v Društvo narodov; ugotoviti meje Nove Evrope; prepričati Anglijo o iskrenosti panevropske federacije; sprejeti v to federacijo Sovjetsko Rusijo, ki si je upostavila gospodarski sistem diametralno nasproten ostali Evropi; iti mimo Ru-

sije; premostiti antagonizem posameznih evropskih narodov; pritegniti narode, ki niso življenjsko zainteresirani na Panevropi; odpraviti carinske meje; upostaviti ravnotežje v evropski produkciji, protiameriški značaj Panevrope. Nasprotno najde avtor samo dva momenta, ki govorita v prilog: težnja za upostavo miru v Evropi in obramba pred ameriško invazijo. Po avtorjevem mnenju je možno v Evropi edino sledeče: močna politična organizacija na podlagi Locarna; gospodarske zveze po vzoru ustanovljenih kartelov; reorganizacija carinskih mej Evrope.

Monarchia Sancti Petri

(Die kirchliche Monarchie des hl. Petrus als freie und universelle Theokratie im Lichte der Weisheit. Aus den Hauptwerken von Vladimir Solowjew systematisch übersetzt und erklärt durch L. Kobilinski-Ellis. Mit einer Einführung von Dr. Fr. Grivec, päpstl. Hausprälaten und Universitätsprofessor in Ljubljana. (XXXI + 632.) Matthias Grünewald-Verlag in Mainz, 1929. — Odlično katoliško založništvo je izdalo obsežno knjigo, kjer so zbrani poglobljeni spisi o Cerkvi in primatu. Gorishe Solovejove filozofije in teologije je, kakor pravi v uvodu prof. Grivec, nauk o božičlovestvu. Zato Kobilinski malo preveč poudarja idejo božje Modrosti (Sophia) in s tem zatemnjuje umevanje Solovejve. Sicer je pa knjiga bogata zakladnica duhovnih misli o Cerkvi in se človek le nerad loči od nje. Originalna vsebina knjige in vsebini primerna oprema izvenita v močan akord Kristovih besedi: In peklnska vrata je ne bodo premagala. (Mt. 16, 18.)

Zorko Prelovce: Šest narodnih pesmi za srednji, oziroma nizki glas s spremljevanjem klavirja. V Ljubljani 1929. Samozaložba. G. Prelovce je izdal že drugi šopek naših ljudskih pesmi, prirejenih za klavir in srednji glas. Topot je priredil pesmi: »Hišca pri cest' stoji«, »Odpiraj dekle kamrico«, »Vsi so prihajali«, »Pojdem v rute«, »Gor čez izaro« in »Ko ptičica na tuje gre«. Ljudska melodija, se mi zdi, ni nikjer popačena (zadnja ima pri mestu »k men' pa le« malo nenavadno obliko), klavirska spremljava je pa nadvse preprosta. Začetek je vedno kratek preludij, ki uvaja v glavno glasbeno misel sledeče pesmi, spremljava je preprosto harmonična (pri mestu »Le nes'...« bi si nemara kdo raje želel B-dur mesto G-mol) z malo figuracijami. Tako prirejene skladbe so lahko izvedljive, obenem prikupne in bo izdaja zelo pripomogla k popularizaciji našega glasbenega folklorja. Čisto v redu: kmečka pesem v razkošni moderni obleki je nonsens. Zato pa ji je dal Prelovce najpreprostejšo obleko, ki si jo je mogeče misliti in v tej je ljudska pesem ostala ljudska z vso svojo pristrčno, neizumetničeno toplino. Zbirko prav toplo priporočamo. (Stane 25 Din.) V.

V. Sevastjanov †

Ponoči 21. t. m. je podlegel v Parizu po enomesečnem hudem trpljenju želodčnemu raku v 55. letu svoje starosti znani režiser in operni pevec Vasilij Sergejevič Sevastjanov. Pokojnik se je v mladosti odlikoval kot krasen liričen tenor ter okoli leta 1900 bil steber moskovske državne opere (Boljšoj teatr). A kot prijatelj Stanislavskega se ni počutil posebno dobro na državnem odru, temveč je sanjal o novih psiholoških in umetniških opernih pridelkih brez okorele psevdoklasične tradicije. Pozneje je uresničil svoj ideal v lastnem gledališču »Muzikalnaja drama« v Petrogradu. Njegova skupina je gostovala po vsej Rusiji in veliko pripomogla k zmagi umetnostnega realizma na opernih odrih. Kot begunec je bival pokojnik poleg Zagreba, Bukarešta in Prage več let tudi v Ljubljani, kjer je zrežiral več opernih predstav ter nastopal v koncertih. Smrt ga je presenetila sredi neumornega dela v ruski pariski operi gospe Kuznečove-Benoit, kjer je preč kratkim z velikim uspehom vpriporil »Kneza Igorja«. Tudi v Pragi še vedno predvajajo od njega zrežiranega »Sadka«.

Slovaški koncert v četrtek 24. oktobra v Unionu je imel na programu zbor Belle, Davorina Jenka, M. Schneider-Trnavskega, V. Figuš-Bystrega, Vinka Kreka, St. Lipskega, P. Križkovskega, V. Novaka, B. Pokornega, Izaka Lihoveškega in M. Moyzesa. Iz strogo umetniškega stališča nam ne program ne izvedba sicer nista povedala kaj novega, vendar so bili slovaški pevci pristrčno sprejeti in lepo pozdravljeni. Dirigiral je 60 članski zbor prof. Miloš Rupeltd.

Provizijske nakupovalce

za kostanjev taninski les, bukova in hrastova drva ter oljnate sode išče tvrdka

FRANC OSET, St. Peter v Savinjski dolini.

Razpis

V nedeljo dne 3. novembra ob 1 popoldne se oddajo na zmanjševalni dražbi zidarska, kleparska in mizarska dela za popravilo župne cerkve in župnišča na Sv. Gori pri Litiji.

Stavbeni odbor.

Za vsesvete!

Čenjenim posetnikom pokopališča pri sv. Križu priporočam svojo veliko zalogo krasnih veliko cvetnih

Krizantem

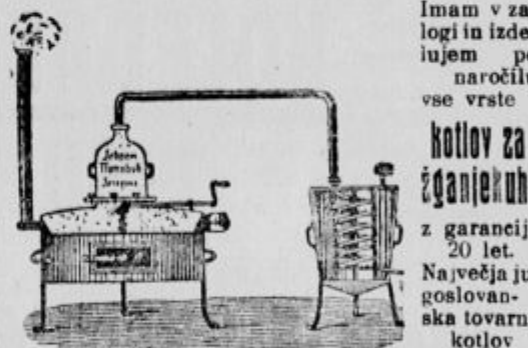
v raznih barvah, kakor tudi navadnih belih in šopki in različni arazmaj za družinske grobnice in grobove po zmernih cenah. — Oglejte si v brezobvezen. — Naročila se sprejemajo tudi v

cvetličarni Sv. Petra cesta 33

Pavel Šimenc

trgovec in pokopališki vrtnar

Sv. Križ -- Ljubljana

JEVREM A. POPOVIC, IAGODINA, SRBIJA

najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni Najnovejši modeli otroških vozičkov od priprostega do najfinejšega in igračni vozički v zalogi. Več znamk živalskih strojev najnovejših modelov, deli in pneumatika. Ceniki franko. Prodaja na obroke »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo za številne pismene in ustmene izraze iskrenega sočutja ob bridki izgubi našega ljubljene in nepozabnega sina, brata, strica in svaka, gospoda

Alfonza Mencingerja

Zahvaljujemo se z isto iskrenostjo vsem prijateljem in znancem, ki so se dejanski ali v duhu poslovili od nepozabnega, mu poklonili cvetja ter ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo izrekamo gospodom aktivnim in rezervnim oficirjem, vojaštvu za častno spremstvo, gg. zdravnikom, zlasti dr. Jenkotu, za požrtvovalno skrb in nego ob pokojnikovi bolezni, prečastiti duhovščini, pevcem, ki so se poslovili od pokojnika z ganljivo pesmijo in zastopnikom raznih društev, organizacij in korporacij. — Vsem iskrena zahvala!

Ljubljana - Boh. Bistrica, dne 28. oktobra 1929.

Žalujoča rodbina MENCINGER.

Zahvala

Vsem, ki so ob smrti našega nad vse ljubljene soproga in ateka, gospoda

Drago Schwab-a

izkazali nepozabnemu pokojniku v tako obilni meri spoštovanje in vdanost, kakor tudi za neštne dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli, izrekamo našo najtoplejšo zahvalo.

Posebno zahvalo smo dolžni vsem, ki so lajšali pokojniku njegove zadnje ure; dalje gg. pevcem »Merkurja«, »Glasbene Matice« in »Sloge« za prekrasno tolažilno petje, Sokolu I., Lovskemu društvu in številnim gg. trgovcem; dalje zastopnikom raznih oblasti, društev in organizacij, uslužbencem trdke Schwab in končno še enkrat vsem številnim prijateljem in znancem, ki so našega ljubljene spremlili v tako častnem številu na njegovi poslednji poti.

Iskrena hvala tudi vsem darovalcem krasnega cvetja.

Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, dne 31. t. m. ob 8 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1929.

Žalujoči ostali.

ZAHVALA. Povodom teške izgube, smrti mojega nepozabnega moža

Hinko Rebernika

brivskega mojstra v Krškem

se mesto posebne zahvale vsem tem potom zahvaljujem, kateri so bili pokojniku v pomoč in tolažbo; g. primar. dr. Murglu za njegovo požrtvovalno zdravniško oskrbo, bolniškim sestram za skrbno postrežbo, g. župniku Filipiču za verska, tolažila in spremstvo na njegovi zadnji poti, gasil. društvu in gasilski godbi; vsem darovalcem vencev, ki so jih darovali tako obilno število ter blagopokojnika spremljali na njegovi zadnji poti k večnemu počitku, meni pa stali s tolažili v usodni in prerani teži izgubi mojega ljubljene in nepozabnega moža, izrekam vsem skupaj svojo najlepšo zahvalo, in v ohranitev spomina blagega pokojnika.

Krško, dne 28. oktobra 1929.

Rozalija Rebernik, soproga.

